EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 17.7.2006
KOM(2006) 398 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

Integruota paviršinių vandenų cheminės taršos prevencija ir kontrolė Europos Sąjungoje

{SEK(2006) 947}
{KOM(2006) 397}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

Integruota paviršinių vandenų cheminės taršos prevencija ir kontrolė Europos Sąjungoje

(Tekstas svarbus EEE)

1. KOMUNIKATO TIKSLAS

1.1. Įvadas

2000 m. priimtoje Vandens pagrindų direktyvoje (VPD)[1] nustatoma nauja paviršinių ir požeminių vandenų cheminės taršos prevencijos ir kontrolės sistema. VPD taip pat reikalaujama, kad Komisija pateiktų specialius pasiūlymus dėl prioritetinių medžiagų paviršiniuose vandenyse.

Yra daug galimų teršalų, kurie gali pabloginti mūsų upių, ežerų, pakrančių ir jūrų vandens kokybę. Vandens taršą gali sukelti organinės, maistinės ir daug cheminių medžiagų, kurios arba gaminamos sąmoningai naudoti (pvz., pesticidai), arba atsitiktinai susidaro gamybos procesuose (pvz., degimo metu susidarantys policikliniai aromatiniai angliavandeniliai). Mūsų gėluosiuose vandenyse aptinkama tūkstančiai atskirų medžiagų, iš kurių daugelis galiausiai pateks į jūrų vandenis.

Nustatyta, kad tam tikra cheminių teršalų visos ES paviršiniuose vandenyse dalis kelia ypatingą rūpestį dėl jų plataus naudojimo ir didelės koncentracijos upėse, ežeruose ir pakrančių vandenyse. Šios medžiagos vadinamos „prioritetinėmis medžiagomis“[2]. Taip pat į atskirą grupę yra išskirtos „prioritetinės pavojingos medžiagos“, kurioms dėl didelio patvarumo, biologinio kaupimosi ir toksiškumo taikomi griežtesni aplinkosaugos tikslai. Greta prioritetinių medžiagų valstybės narės privalo nustatyti kitus cheminius teršalus, kurie trukdo siekti VPD tikslų.

Požiūris į paviršinio vandens cheminės taršos mažinimą yra 1970 m. nustatyto platesnio strateginio požiūrio dalis. VPD ši ilgalaikė politika atnaujinama ir visiškai įtraukiama į integruotą, lankstų ir šiuolaikišką reagavimą į nuolatines grėsmes, kurias sukelia pernelyg didelės cheminių medžiagų koncentracijos ES vandenyse.

---

1 2000 m. spalio 23 d. Direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, (OL L 327, 2000 12 22, p. 1) su pakeitimais, padarytais 2001 m. lapkričio 20 d. Sprendimu 2455/2001/EB, nustatančiu prioritetinių medžiagų vandens politikos srityje sąrašą, (OL L 331, 2001 12 15, p. 1).

2 VPD 16 straipsnis: 33 atskiros prioritetinės medžiagos arba jų grupės buvo atrinktos į pirmąjį prioritetinių medžiagų sąrašą pagal Sprendimą 2455/2001/EB (žr. 1 išnašą). Daugiau informacijos apie prioritetų nustatymo metodologiją ir rezultatus ieškokite adresu http://europa.eu.int/comm/environment/water/water-dangersub/pri_substances.htm

Kartu su pridėtu pasiūlymu dėl direktyvos dėl aplinkos kokybės standartų vandens politikos srityje[3] šiame komunikate pateikiamas Komisijos pasirinktą požiūrį pagrindžiantis platesnis konceptualus pagrindas ir paaiškinimas.

1.2. Bendrasis konceptualus pagrindas

Chemines medžiagas kasant, gaminant arba apdorojant, į orą, vandenį ir dirvą gali būti išmetama, išleidžiama arba nutekėti teršalų. Šios veiklos metu susidarančios išmetamos atliekos taip pat gali patekti į aplinką. Tiesioginis teršalų išleidimas į vandenį iš kasyklų arba gamyklų yra akivaizdi taršos priežastis. Mažiau pastebimos į atmosferą išmetamos medžiagos. Kai medžiaga yra rinkoje, ji gali būti naudojama vartojimo prekių gamybos metu, todėl ji gali būti išleidžiama, išmetama arba nutekėti į aplinką. Naudojant gaminius (pvz., ploviklius, pesticidus, statybines medžiagas), nuotėkiai bus dar didesni. Galiausiai pragali būti dar daugiau nuotėkių į aplinką, kai medžiagos išmetamos kaip kietosios arba skystosios atliekos.

Vandens cheminės taršos prevencijos ir kontrolės priemonėmis turi būti atsižvelgiama į šiuos įvairius išmetimo kelius Išmetimo ir procesų kontrole galima sumažinti nuotėkius cheminių medžiagų gamybos metu ir vėliau jas įtraukiant į kitus gaminius. Cheminių medžiagų prekybos ir naudojimo apribojimai, įskaitant leidimų suteikimo ir patvirtinimo tvarką, gali dar labiau sumažinti galimą aplinkos taršą. Galiausiai mažinant taršą taip pat veiksmingos atliekų tvarkymo ir šalinimo priemonės.

Ankstesnėje pastraipoje minimos priemonės yra susijusios su išleidimo, išmetimo ir nuotėkių mažinimu arba kontrole, tačiau tai tik viena strategijos pusė. VPD 10 straipsnyje pateikiamas „bendras požiūris“, į kurį įtraukiamas aplinkos kokybės standartų (AKS) naudojimas. Remiantis informacija, susijusia su medžiagos toksiškumu, patvarumu ir biologinio kaupimosi potencialu, taip pat informacija apie tai, kas vyksta su chemine medžiaga aplinkoje, galima nustatyti ribines koncentracijas, kad būtų apsaugoti žmonės, augalija ir gyvūnija. Vandeniui, nuosėdoms arba augalų (gyvūnų) audiniams nustatomi AKS yra pagrindas siekiant užtikrinti vandens ekosistemų ekologinį vientisumą arba vandenį naudojančių ir vartojančių (pvz., maudymuisi arba geriamojo vandens ėmimui) žmonių sveikatos apsaugą.

Galiausiai siekiant, kad kontrolės priemonės arba AKS būtų veiksmingi, juos būtina derinti su efektyvia monitoringo sistema, kad būtų užtikrinta, jog priemonės būtų taikomos ir laikomasi AKS verčių.

Šis konceptualus pagrindas taikomas visoms vandens taršos rūšims. Tačiau tolesniais svarstymais išimtinai nagrinėjama tik prioritetinių medžiagų reguliavimo sistema, kuria reglamentuojama visų neigiamą poveikį paviršinių vandenų kokybei darančių cheminių medžiagų sukeliama tarša.[4] Kiti teršalai (pvz., maistinės medžiagos ir organinės medžiagos) yra reguliuojami specialiuose Bendrijos teisės aktuose (pvz., Direktyva dėl miesto nuotekų valymo[5] ir Nitratų direktyva[6]).

---

3 COM(2006)397 galutinis

4 Apibrėžtos kaip atskiros medžiagos, sudarančios VPD VIII priedo 1–9 punktuose nustatytų grupių ir šeimų dalį.

5 Tarybos direktyva 91/271/EEB (OL L 135, 1991 5 30, p. 40).

1.3. Kaip paviršinių vandenų cheminė tarša buvo reguliuojama praeityje?

Aštuntojo dešimtmečio pradžioje buvo nerimą keliančių pranešimų dėl Reino ir kitų Europos upių didelės cheminės taršos, dėl kurios nuolat žūdavo žuvys. Reaguodama į tai, Taryba priėmė Direktyvą dėl tam tikrų į Bendrijos vandenis išleidžiamų pavojingų medžiagų sukeltos taršos (Direktyva 76/464/EEB)[7], kurioje nustatoma ambicinga programa, skirta užkirsti kelią ir apriboti pavojingų medžiagų sukeliamą taršą. Cheminiai teršalai buvo suskirstyti į I sąrašo medžiagas, kurios buvo laikomos ypač toksiškomis, patvariomis ir biologiškai besikaupiančiomis ir kurias turėjo reguliuoti Bendrija, bei mažiau problemiškas II sąrašo medžiagas, kurių reguliavimas buvo paliktas valstybėms narėms. 1982 m. Komisija pateikė 132 į I sąrašą siūlomų medžiagų sąrašą. Iki 1990 m. išmetimo ribinės vertės ir kokybės standartai 18 iš šių 132 medžiagų buvo nustatyti penkiose antrinėse direktyvose.[8] Po to Taryba sustabdė kitų Komisijos pasiūlytų medžiagų reguliavimą[9], argumentuodama tuo, kad teisės aktų leidybos procesas buvo lėtas ir neveiksmingas. Taryba paprašė Komisijos persvarstyti politiką atsižvelgiant į vykstančias diskusijas dėl naujos integruotos taršos prevencijos ir kontrolės politikos (TIPK).

1996 m. buvo priimta TIPK direktyva[10]. Į ją iš dalies buvo įtraukta Direktyvos 76/464/EEB reguliavimo sistema, kaip mažiausius reikalavimus išlaikant išmetimo ribines vertes. Tačiau kadangi TIPK direktyva buvo taikoma tik tam tikriems įrenginiams, Komisija į iš dalies pakeistą pasiūlymą dėl Vandens pagrindų direktyvos[11] įtraukė likusias susijusias Direktyvos 76/464/EEB nuostatas.

Per 25 metus nuo Direktyvos 76/464/EEB priėmimo Komisijos aplinkos generalinis direktoratas paskelbė keletą ataskaitų apie jos įgyvendinimą.[12] Apskritai politikos sėkmė vertinama nevienodai. Nepaisant aiškios ir akivaizdžios sėkmės mažinant taršą iš pramonės sutelktųjų šaltinių, buvo keletas svarbių įgyvendinimo sunkumų.[13]

Integruotos taršos kontrolės samprata pagrįstoje VPD šios kliūtys buvo įveiktos ir dabar cheminės taršos problemos sprendžiamos taikant visapusiškesnius, veiksmingesnius ir labiau diferencijuotus būdus. Dabartiniame pasiūlyme dėl direktyvos Komisija siūlo, kad dabar būtų panaikintos ir penkios antrinės direktyvos. Taigi šis paketas padės racionalizuoti ir supaprastinti aplinkosaugos teisės aktus.

---

6 Tarybos direktyva 91/676/EEB (OL L 375, 1991 12 31, p. 1).

7 OL L 129, 1976 5 18, p. 23.

8 Direktyvos 82/176/EEB, 83/513/EEB, 84/156/EEB, 84/491/EEB ir 86/280/EEB (su pakeitimais, padarytais Direktyvomis 88/347/EEB ir 90/415/EEB).

9 COM(90) 9 galutinis, 1990 2 8 (ISBN 92-77-57387-2).

10 Direktyva 96/61/EB (OL L 257, 1996 10 10, p. 26).

11 Žr. COM(98) 76 galutinis (OL C 108, 1998 4 7, p. 94), iš dalies keičiantis dokumentus COM(97) 614 galutinį (OL C 16, 1998 1 20, p. 14) ir COM(97)49 galutinį (OL C 184, 1997 6 17, p. 20).

12 europa.eu.int/comm/environment/water/water-framework/library.htm

13 Pagrindinė kliūtis buvo konceptualus požiūris, pagrįstas dviem galimybėmis: arba išmetimo ribinėmis vertėmis arba aplinkosaugos tikslu. VPD buvo įdiegtas „bendras požiūris“, kuriame naudojami abiejų šių požiūrių privalumai. Be to, trūko aiškių įgyvendinimo galutinių terminų ir nedidelei taršai skirtos žemiausios ribos. Be to, buvo neaiškus atsakomybės tarp Europos Komisijos ir valstybių narių pasidalijimas. Kai kurie iš šių klausimų galėjo būti išspręsti įgyvendinimo gairėmis, kurios nebuvo pateiktos laiku.

2. KOMISIJOS PASIŪLYTAS POŽIŪRIS

VPD pateiktas bendras požiūris turi būti paverstas konkrečiais veiksmais, kurie pateiktų atsakymus į šiuos klausimus (kylančius iš 16 straipsnio):

(1) Kurios medžiagos turėtų būti reguliuojamos Bendrijos lygmeniu?

(2) Kokiais kriterijais ar rodikliais (AKS) vadovautis tikrinant, ar pasiekti VPD tikslai?

(3) Kokių papildomų priemonių reikia imtis Bendrijos lygmeniu, kad šie tikslai būtų pasiekti?

Siekiant atsakyti į pirmąjį klausimą, 2001 m. buvo susitarta dėl 33 prioritetinių medžiagų (grupių), reguliuotinų ES lygmeniu, sąrašo[14]. Kai kurios iš šių medžiagų kelia didelį rūpestį ir buvo nurodytos kaip „prioritetinės pavojingos medžiagos“; VPD tikslas yra nutraukti arba palaipsniui panaikinti šių medžiagų išmetimą, išleidimą ir nuotėkius per 20 metų.

Dabartinio pasiūlymo dėl direktyvos pagrindinis tikslas yra pateikti atsakymus į du kitus klausimus, t. y., nustatyti suderintus aplinkos kokybės standartus ir pasiūlyti papildomas kontrolės priemones.

Komisija pradėjo rengti šį pasiūlymą 2001 m., naudodamasi intensyviomis ir išsamiomis konsultacijomis. Pagrindinė konsultacijų forma buvo reguliarūs susitikimai patariamajame ekspertų forume, kurį sudarė valstybių narių ir kitų valstybių (Norvegijos, Bulgarijos ir Rumunijos), pramonės suinteresuotųjų šalių ir nevyriausybinių organizacijų atstovai. Be to, pasiūlymą dėl AKS peržiūrėjo Toksiškumo, ekologinio toksiškumo ir aplinkos mokslinis komitetas (SCTEE). Galiausiai 2004 m. birželio–rugsėjo mėnesiais vyko konsultacijos raštu dėl direktyvos projekto.

Kaip pasirengimo dalis buvo atlikti du tyrimai, kurie tapo poveikio vertinimo pamatu[15]. Poveikio vertinime apsvarstytos trys pagrindinės ir daug papildomų galimybių:

1 galimybė: visai nepateikti pasiūlymo, taigi palikti reguliavimą tik valstybėms narėms.

2 galimybė: pateikti pasiūlymą tik dėl suderintų AKS, o papildomų kontrolės priemonių detalizavimą palikti valstybėms narėms.

3 galimybė: ir AKS, ir papildomas išmetimo kontrolės priemones pasiūlyti Bendrijos lygmeniu.

Šios galimybės toliau aptariamos išsamiau.

---

14 Žr. 1 ir 2 išnašas.

15 SEC(2006)947.

2.1. Aplinkos kokybės standartai

Aplinkos kokybės standartai (AKS) yra teršalų koncentracijos, kurios neturėtų būti viršytos, siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką. Pagal Vandens pagrindų direktyvą „geros paviršinio vandens cheminės būklės“ aplinkos tikslas apibrėžiamas remiantis AKS, todėl šio pagrindu galima įvertinti, ar valstybės narės laikosi reikalavimų (žr. 2 straipsnio 24 dalį).

Kai kurie vandeniui skirti AKS Bendrijos lygmeniu buvo nustatyti praeityje (žr. 1.3 skirsnį). Be to, dauguma valstybių narių yra nustačiusios išsamų AKS rinkinį nacionaliniu, regioniniu arba upių baseinų lygmeniu. Šiuo metu prioritetinėms medžiagoms skirti nacionaliniai kokybės standartai ES pastebimai skiriasi. Todėl įvairiose valstybėse narėse apsaugos lygis ir vandens vartotojų (pvz., pramonės) sąlygos yra skirtingi.

Komisija siekia, kad prioritetinėms medžiagoms, kurios apibrėžiamos kaip svarbios visos ES mastu, skirtų AKS nustatymas turėtų užtikrinti, kad direktyvos įgyvendinimas atitiktų teisinio teksto įpareigojimus ir jį būtų galima palyginti tarp valstybių narių. Be to, būtina turėti suderintą vertinimo pagrindą, ypač tarptautiniams upių baseinams. Dar daugiau, nustatant AKS, reikia atsižvelgti į kitas susijusias politikos sritis, pvz., cheminių medžiagų arba pesticidų, ir užtikrinti, kad rizikos vertinimai būtų nuoseklūs.

Geriausias būdas pasiekti šiuos tikslus – suderinti prioritetinėms medžiagoms skirtus AKS Bendrijos lygmeniu, todėl 1 galimybė (neteikti pasiūlymo) buvo atmesta.

2.2. Taršos kontrolės priemonės

Be aplinkos kokybės standartų, VPD reikalaujama, kad Komisija pasiūlytų visoje Bendrijoje taikytinas kontrolės priemones, skirtas mažinti taršą, kurią sukelia prioritetinės medžiagos, arba laipsniškai panaikinti prioritetinių pavojingų medžiagų išmetimą, išleidimą ir nuotėkius. Turima ir įgyvendinama daug priemonių: gaminių kontrolė (pvz., prekybos ir naudojimo apribojimas), gamybos kontrolė (pvz., geriausios esamos technologijos, išmetimo ribinės vertės) ir ekonominės priemonės (pvz., pesticidų mokesčiai).

Dar prieš priimant VPD buvo taikomi Bendrijos teisės aktai; tai padeda pasiekti VPD tikslus. Ypač didelis indėlis yra cheminių medžiagų (įskaitant pesticidus ir biocidus) ir pramoninės taršos politika. Be to, nuo 2000 m. Komisija pateikė daug pasiūlymų ir sprendimų, kuriuose nustatomos su atskiromis prioritetinėmis medžiagomis susijusios taršos kontrolės priemonės pagal VPD 16 straipsnio 6 dalį[16]. Taip pat dabar atliekama nuodugni cheminių medžiagų teisės aktų peržiūra[17] bus svarus indėlis siekiant VPD tikslų. Visos šios ES teisės aktų ir politikos sritys išsamiau aptariamos poveikio vertinime.

---

16 Pavyzdžiui, sprendimai dėl tam tikrų pesticidų neįtraukimo į Direktyvos 91/414/EEB I priedą (žr. Sprendimą 2004/247/EB dėl simazino, 2004/248/EB dėl atrazino), pasiūlymą dėl kasybos atliekų direktyvos (COM (2003) 319 galutinis) arba pasiūlymus dėl prekybos ir naudojimo apribojimų pagal Direktyvą 76/769/EEB (pvz., dėl pentachlorodifenileterio arba trichlorbenzenų) arba gyvsidabrio strategijos (COM (2005) 20 galutinis) arba Reglamentą dėl patvariųjų organinių teršalų Nr. (EEB) 850/2004.

17 REACH pasiūlymas (COM (2003) 644 galutinis).

Dauguma šių atskirų teisės aktų dar nėra galutinai įgyvendinti. Todėl neįmanoma įvertinti, ar VPD tikslai bus pasiekti įgyvendinant šias politikos kryptis ar dar yra spragų ir reikalingi nauji Bendrijos veiksmai.

Šis uždavinys tai pat buvo pripažintas analizuojant įvairių galimybių socialinį ir ekonominį poveikį. 3 galimybe buvo pateikta keletas prielaidų, siekiant apibrėžti specialias ES mastu taikytinas priemones (įskaitant išmetimo ribines vertes) didžiausią poveikį patiriančioms pramonės šakoms, t. y., cheminių medžiagų (daugiausia chloro ir pesticidų), geležies ir plieno, spalvotųjų metalų, polivinilchlorido gamybos ir perdirbimo įmonių. Atliekant tyrimą apskaičiuota, kad ši galimybė brangi (dėl išsamesnės informacijos žr. poveikio vertinimą). Taip pat buvo nustatytas galimas poveikis užimtumui. Remiantis turimais duomenimis, būtų ekonomiškiau, lanksčiau ir proporcingiau, kad papildomas priemones (įskaitant išmetimo ribines vertes) diegtų valstybės narės. Todėl 3 galimybė buvo atmesta dėl neproporcingai didelių išlaidų.

Apibendrinant Komisija mano, kad galiojantys Bendrijos teisės aktai dauguma atvejų turėtų leisti pasiekti VPD tikslus. Tuo pat metu poveikio vertinimas rodo, kad ekonomiškiausia ir proporcingiausia dėl prioritetinių medžiagų nustatyti aiškius ir suderintus standartus ir valstybėms narėms suteikti didžiausią lankstumą siekiant jų. Jei valstybės narės pateikia pakankamai įrodymų, kad Bendrijos lygmeniu reikia papildomų priemonių, pagal esamas priemones yra įvairių būdų, leidžiančių joms pateikti įrodymus Komisijai kaip diskusijų pagrindą.

2.3. Pasiūlymo poveikis

Poveikio tyrime buvo vertinamos pasirinktos politikos galimybės (2 galimybė) socialinės ir ekonominės išlaidos. Numatytos išlaidos − apytikriai 700 milijonų eurų per metus, tai daug mažiau nei 3 galimybės atveju. Poveikio vertinimas aiškiai parodė, kad 2 galimybė (suderintų AKS nustatymas ES lygiu) yra geriausia politikos galimybė.

Po šio tyrimo buvo atlikti papildomi vertinimai. Pirmiausia apskaičiavus dabartinį pasiūlytų AKS atitikties lygį matyti, kad jis jau aukštesnis nei tikėtasi išlaidų tyrime. Organinių medžiagų standartų atitiktis daugeliu atveju būtų didesnė kaip 75 %, metalų – 50–80 %. Tačiau dėl monitoringo rezultatų trūkumo 10 ES valstybių narių ir tam tikrų prioritetinių medžiagų duomenų labai trūksta. Nikelio, švino ir kai kurių organinių medžiagų atitikties lygiai buvo mažesni nei pateikti pirmiau.

Siekiant tobulinti pasirinkimus ir požiūrius, nustatant suderintus AKS, buvo apsvarstyta daug papildomų galimybių. Svarbiausia buvo nuspręsta, jog visaapimantis požiūris būtų sąsaja su rizikos vertinimais, atliktais pagal kitus ES teisės aktus, siekiant užtikrinti skirtingų politikos sričių nuoseklumą. Kai kurie iš šių rizikos vertinimų tebevyksta, ir ypač dėl nikelio ir švino yra sunku numatyti, kada jie bus baigti. Todėl Komisija įsipareigojo iš dalies pakeisti savo AKS pasiūlymą, jei bus esminių skirtumų tarp galutinių rizikos vertinimų ir dabartinio pasiūlymo.

Kitomis papildomomis galimybėmis atsižvelgiama į AKS nustatymą nuosėdoms, biotai, metalams ir saugomose zonose, iš kurių imamas geriamasis vanduo. Taip pat vyko diskusijos dėl su atitiktimi susijusių analizės ir monitoringo aspektų. Apskritai papildomos galimybės buvo pasirinktos siekiant sumažinti pasiūlymo poveikį ir išlaikyti aukštą aplinkos apsaugos lygį.

Galiausiai SCTEE atliktas AKS vertinimas ir išsamesnės rašytinės konsultacijos dėl pasiūlymų projektų padėjo racionalizuoti pasiūlymą, t. y., buvo atsisakyta keleto išmetimo kontrolės privalomų tikslų. Be to, kelioms prioritetinėms medžiagoms pasiūlyti AKS buvo atnaujinti remiantis naujais duomenimis ir SCTEE pastabomis. Dauguma atvejų (pvz., nikelio, švino, gyvsidabrio, nonilfenolio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių) atlikus mokslinį patikrinimą buvo nustatyti mažiau griežti AKS.

Šie pakeitimai turėtų padidinti esamus atitikties lygius ir sumažinti pasiūlymo ekonominį poveikį.

2.4. Pasiūlymo nauda

Poveikio vertinime į siūlomus veiksmus atsižvelgiama ir jų naudos požiūriu: tiek tiesioginės ekonominės naudos, tiek nuo naudojimo nepriklausančios naudos. Kaip ir atliekant kitus poveikio vertinimus, šiame etape neįmanoma kiekybiškai įvertinti naudos ir išreikšti jos bendru skaičiumi. Tiesioginę ekonominę naudą sudarys, pavyzdžiui, geriamojo vandens valymo išlaidų sumažėjimas ir mažesnis užterštų nuosėdų susidarymas; šiose srityse per metus galima sutaupyti 100–400 milijonų eurų. Tačiau nesitikima, kad pasiūlymu šis potencialas bus visapusiškai išnaudotas, kadangi net ir visiškai įgyvendinus pasiūlymą gali reikėti tam tikro geriamojo vandens valymo, kad būtų pašalintos prioritetinės medžiagos.

Be to, tikimasi naudos žvejybos ir vėžiagyvių sektoriuje bei didesnių galimybių švaresnes technologijas teikiančioms pramonės įmonėms. Taip pat turėtų būti daug kitokios socialinės naudos ir naudos aplinkai, pavyzdžiui, biologinės įvairovės apsauga ir didinimas, mažesnis poveikis besimaudantiems ir banglentininkams, švaresnės nuosėdos ir mažesnis kaupimasis maisto grandinėje, pavyzdžiui, gyvuliams ir medžiojamiesiems žvėrims ir paukščiams geriant iš upių ir ežerų.

Galiausiai pasiūlymas turėtų smarkiai sumažinti administracinę naštą. Suderinti AKS padeda visoms valstybėms narėms išvengti panašaus parengiamojo darbo, būtino siekiant nustatyti tikslius mokslinius standartus. Pasiūlymu taip pat racionalizuojami ir supaprastinami monitoringo ir ataskaitų teikimo įpareigojimai, ypač panaikinant penkias galiojančias direktyvas.

3. SU PRIORITETINĖMIS MEDŽIAGOMIS SUSIJĘ TIKSLINIAI VEIKSMAI ESAMOSE POLITIKOS SRITYSE

Kaip minėta pirmiau, į siūlomą direktyvą nėra įtraukta papildomų išmetimo kontrolės priemonių. Komisijos nuomone, valstybėse narėse jau yra visas teisinių priemonių rinkinys, kurį jos gali naudoti, kad pasiektų VPD nustatytus tikslus dėl prioritetinių medžiagų. Tačiau Komisija siūlo keletą konkrečių veiksmų siekdama, kad toliau būtų gerinamas susijusių ES teisės aktų tikslingumas ir veiksmingumas laikantis VPD tikslų.

1 veiksmas: dalinis direktyvų keitimas

Kelios direktyvos, ypač Direktyvos 96/61/EB ir 91/414/EEB, turi būti peržiūrėtos ir iš dalies pakeistos 2006–2007 m. Komisija ketina naudoti šias peržiūras, kad įvertintų, ar šias priemones galima padaryti dar veiksmingesnes užkertant kelią arba kontroliuojant prioritetinių medžiagų sukeliamą taršą. TIPK direktyvoje tai būtų, *inter alia*, aiški nuoroda į prioritetines medžiagas leidimų išdavimo procedūrose. Pesticidų direktyvoje stiprintinoms sritims priklausytų, *inter alia*, pavojų jūrų aplinkai svarstymas. Be to, tebededamos pastangos poveikio modeliams upių baseinų lygiu sukurti, kad būtų atsižvelgta į kitus pavojus, pavyzdžiui, darančius poveikį geriamojo vandens ėmimui. Tokie modeliai būtų naudojami ateityje atliekant rizikos vertinimą.

2 veiksmas: įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo gerinimas

Jau pagal galiojančius Bendrijos teisės aktus valstybės narės *gali* arba *turi* kontroliuoti prioritetinių medžiagų išmetimą, išleidimą ir nuotėkius, nors, deja, šios nuostatos netaikomos nuosekliai ir palyginamai. Pavyzdžiui, teršalams galėtų ir turėtų būti nustatyti aplinkos kokybės standartai pagal Direktyvą 76/464/EEB. Jei šie kokybės standartai reguliariai viršijami, valstybės narės gali imtis įvairių priemonių remdamosi įvairiomis politikos kryptimis, įskaitant Direktyvą 91/414/EEB (pvz., registravimo peržiūra) arba Direktyvą 96/61/EB (pvz., leidimų peržiūra), priklausomai nuo šio viršijimo priežasčių. Kadangi tam tikrų pavojingų medžiagų gamybos, pateikimo į rinką ir naudojimo apribojimai reguliuojami Europos lygiu ir tai turėtų būti didžia dalimi daroma ir ateityje, valstybės narės taip pat gali, laikydamosi Sutartyje nustatytų tam tikrų griežtų sąlygų, priimti nacionalines nuostatas, kad būtų ribojama prekyba ir naudojimas dėl pavojaus vandenims.[18]

Siekdama pagerinti galiojančių ES teisės aktų įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą, Komisija pradės informacijos mainus tarp Komisijos ir valstybių narių pagal VPD bendrą įgyvendinimo strategiją, kad būtų dalijamasi informacija ir nuomonėmis apie esamas galimybes bei „sėkmingos veiklos pavyzdžiais“ ir „gerąja patirtimi“.

3 veiksmas: procedūrų nustatymas, kad valstybės narės galėtų pateikti įrodymus, kad reikalingi Bendrijos veiksmai

Komisija nustatys valstybėms narėms aiškias, skaidrias, racionalias ir tikslines procedūras teikti susijusią informaciją apie prioritetines medžiagas, kuri bus naudojama Bendrijos sprendimų priėmimo procese. Tokios procedūros galėtų būti pagrįstos VPD 12 straipsniu, jose turėtų būti apibrėžti įrodymų pateikimo atitinkamiems komitetams arba sprendimus priimančioms įstaigoms tvarkaraštis, procesas ir forma remiantis konkrečia priemone.

[18] Pavyzdžiui, žr. 2002 m. spalio 31 d. Komisijos sprendimą 2002/884/EB (OL L 308, 2002 11 9, p. 30).

4 veiksmas: galimybės gauti informaciją gerinimas

Jau minėtos žinių spragos per ateinančius metus turės būti pašalintos. Tai padaryti tikrai padės Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro[19] įgyvendinimas. Be informacijos apie išleidimą, išmetimą ir nuotėkius, Komisija sieks gerinti informaciją apie prioritetines medžiagas, ypač apie aplinkos kokybę, tendencijas bei išleidimą ir kelius vandenyse. Tuo tikslu Komisija kartu su Europos aplinkos agentūra, JTC ir ESTAT jau kuria bendrą „Europos vandens informacijos sistemą“ (*angl.* − „Water Information System“, WISE).[20]

4. IŠVADA

Vandens pagrindų direktyvoje ir dabartiniame Komisijos pasiūlyme dėl direktyvos dėl aplinkos kokybės standartų vandens politikos srityje nustatomi aiškūs, ambicingi ir tvarūs tikslai, susiję su prioritetinėmis medžiagomis paviršiniuose vandenyse. Šiais tikslais siekiama aukšto lygio vandens ir žmonių sveikatos apsaugos šių cheminių medžiagų koncentracijų poveikio vandenyje požiūriu. Be to, jais pagerinamas pramonės šakų sąlygų palyginamumas vidaus rinkoje.

Kad būtų užtikrintas ekonomiškiausias ir tinkamiausias priemonių šiems tikslams siekti lygis ir derinys, Komisijos nuomone, valstybėms narėms turėtų būti suteiktas didžiausias lankstumas pagal subsidiarumo principą. Taigi Komisija savo direktyvoje nesiūlo specialių ir papildomų priemonių, tačiau vietoj to siekia naudoti daug esamų Bendrijos priemonių ir didinti jų veiksmingumą, kaip yra paaiškinta šiame komunikate.

Jei galiojantys ES teisės aktai būtų taikomi visa apimtimi, jie suteiktų tvirtą sąveikaujančių politikos krypčių tinklą, skirtą šiai įvairialypei ir sudėtingai problemai spręsti. Tačiau daugėjant žinių apie aplinkos problemas, būklę ir poveikį, mes neišvengiamai šiame plačiame tinkle nustatome sritis, kurios gali būti gerinamos, ir trūkumus, kurie gali būti pašalinti.

---

19 Reglamentas (EB) Nr. 166/2006 (OL L 33, 2006 2 4, p. 1).

20 Žr. veiklos projektą dėl WISE adresu http://europa.eu.int/comm/environment/water/water-framework/transposition.html